

РЕЦЕНЗИЯ

от Проф. д-р ДАНИЕЛА АНДОНОВА

Клавирна катедра ИФ, НМА „Проф. П. Владигеров“

на дисертационния труд на

ГЕОРГИ ЯНКОВ БОЙКИН

редовен докторант към Клавирна катедра ИФ,

НМА „Проф. П. Владигеров“

с научен ръководител: проф. д-р Борислава Танева

на тема:

ПОЛИФОНИЧНАТА ФАКТУРА КАТО

ИНТЕРПРЕТАЦИОНЕН ПРОБЛЕМ В

КЛАВИРНИТЕ СОНАТИ НА ПРОКОФИЕВ

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

Георги Бойкин завършва музикалното училище в Пловдив и НМА „Проф. П. Владигеров“ в класа на проф. д-р Борислава Танева. Участва в майсторски класове на професори от България, Белгия, Германия, Гърция Digital Master Class и др.

Носител е на редица награди:

Първи награди от: Международен клавирен конкурс „Шуман – Брамс“ Пловдив, 2008; Международен клавирен конкурс Ниш, Сърбия 2014; Международен клавирен конкурс „От Бах до Джаз“ Атина, Гърция, 2018, Първа и специална награда от Националния академичен конкурс „Й.С.Бах и неговото съвремие“ Пловдив, 2015.

Втора награда от Десети международен конкурс за пианисти „Албер Русел” (София, 2014); Трета награда от Международен конкурс за пианисти и цигулари „Панчо Владигеров” (Шумен, 2015)

Специална награда „Валтер Бланкенхайм“ от Десети международен клавирен конкурс „Йохан Себастиан Бах” (Вюрцбург, Германия, 2019), Диплом от Девети международен клавирен конкурс „Йохан Себастиан Бах” (Вюрцбург, Германия, 2016)

Изнася солови концерти в рамките на фестивалите „Пиано екстраваганца“ 2016; „Международна пиано академия“ в Порос, Гърция, 2017; „Международен клавирен форум“ в Родос, Гърция, 2018; „Софийски музикални седмици“, София, 2019 и 2020; участва във фестивалите Lancaster International Piano Festival, 2014 и 2015, Пенсилвания, САЩ; Солови рецитали в Германия (Вюрцбург, Байройт, Саарбрюкен, Карлшат, Отвайлер), в Япония (Йокохама, Окинава, Фукуока, Окаяма).

Солирал е на Академичния симфоничен оркестър към НМА, на „Софийски солисти”, на оркестрите във Видин, Шумен, Сливен, Враца, Пазарджик, Пловдив, на студентския струнен оркестър към Hochschule für Musik Würzburg.

През 2018 г. Георги Бойкин е зачислен като редовен докторант по пиано към Клавирната катедра на Инструментален факултет на Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ с научен ръководител проф. д-р Борислава Танева.

Дисертационният труд на Георги Бойкин е изчерпателен, задълбочен, аналитичен и много професионален. Третираната проблематика е интересна, широко обхватна, засяга теоретико-педагогическите и изпълнителските интереси на аудитории в голям възрастов диапазон. Изследването на полифонията в музикалната литература от всички музикални стилове винаги е актуална тематика с изключително значение за практиката на инструменталистите. Докторантът показва познания в спецификата на бароковата полифония и в музиката на 20 век, в частност клавирните сонатни цикли на Прокофиев. Трудът е написан с увлекателен, ясен и добър литературен стил.

Впечатлява изборът на темата на дисертационния труд **„Полифоничната фактура като интерпретационен проблем в клавирните сонати на Прокофиев“** – проблематика, почти не изследвана до сега в сонатите на един от най-гениалните композитори в световната музикална култура. Сред многото разработки на сонатите и стила на Прокофиев, подобна тематика не е профилирана. Направените анализи са показателни за музикант със задълбочен професионализъм.

Трудът обхваща една голяма и художествено значима част от клавирното творчество на Прокофиев - сонатното. Фактът, че някои от сонати са изсвирени и на сцена от докторанта, е заявка за присъствието му като сериозен пианист. В своя научен труд Г. Бойкин надгражда със свои идеи правени досега изводи и изследвания.

В разработката докторантът изтъква значение на различните полифонични прийоми като фактор за изграждане на драматургията и на художествения образ. Показва задълбочени познания за музикалния и клавирния стил на Прокофиев, за неговия философски и емоционално-поетичен свят.

Трудът има значение за педагози, студенти и изпълнители за обогатяването им специално в областта на сонатната форма и особено на полифонията.

Дисертационният труд е структуриран в два раздела с по две глави, състои се от 215 страници, дадени са 144 нотни примера. Впечатляват обемът и обхватът на библиографията от руска и западна литература, интернет информация, както и авторите на източниците – изтъкнати музиколози, композитори, педагози и пианисти със световна концертна кариера.

Основни методи на разработката са аналитичният и сравнителният. Направени са паралели между полифоничната структура на различните фрагменти. Успоредно с изследване на фактурата, подробно са застъпени и клавирно-интерпретационни решения. Дисертационният труд акцентира върху съществената роля на полифоничните елементи за музикалното формообразуване, като основа на многопластовата фактура.

В първия раздел са анализирани и групирани редица полифонични похвати, изведени от отделните сонати. Първа глава

разглежда имитационно-полифоничните похвати, като са дадени музикални примери за имитационни структури, за огледален контрапункт, за имитационно-стретни провеждания. Като един от най-ярките образци за значимостта на имитационната полифония във фактурата на клавирните сонати на Прокофиев дисертантът изследва втора част на Соната № 4, оп. 29. Разгледана е сложността на формата, предизвикваща различни трактовки.

По пътя на групиране на полифоничните прийоми, последователно е разгледано тяхното използване в отделните сонати, например *acciacatura*, канонични имитации с аугментация, подгласен или имитационен контрапункт и др. Изтъкнато е значение им за формообразуването, особено в разработките на сонатните форми.

Изследвани са също и други използвани похвати като полуконтрапунктичната техника (*quasi contrapunkt*), контрастнополифонични построения, остинатни имитации на един кратък мотив в различни регистрови октави.

Изтъкнато е едно специфично пианистично предизвикателство при изпълнението на Прокофиев: типичното регистрово скачане на мелодичния рисунък с преминаване между двете ръце в различните регистри, докато паралелно протича друга подгласна тема.

Дадени са примери за имитационен контрапункт с контрадантно изместване (контрапункт с метрично изместване на имитацията), както и за имитационна полифония в нетематични построения (в теми с акомпанираща функция и в преходи).

Втората глава на първи раздел е фокусирана върху използването на контрастно-полифонични похвати във фактурата. Дадени са примери за тема-комплекс (например първата тема в първа част на соната №2). Акцентът е на вертикалния тематичен синтез, често използван похват от Прокофиев във всички сонати. Посочени са примери за вертикален синтез с остинато.

Дисертантът изтъква ролята на различните похвати, използвани и за пресъздаването на поетично-приказните състояния в лиричните части на сонатите. Например заключителен остинатен комплекс (съпоставянето на тематичен материал с глас, изпълняващ функцията на остинато). Този

похват Прокофиев много успешно прилага за пресъздаване на приказната сюжетна линия.

Във втора глава от първи раздел докторантът не пропуска да изтъкне ролята на динамиката като основно музикално-изпълнителско средство за разграничаване на отделните полифонични елементи, за постигане на релефна многоплановост в звуковото пространство.

Вторият раздел на дисертационния труд е посветен на интерпретационните проблеми на полифоничната фактура.

Първата глава е свързана с динамиката и тембъра като основни параметри на интерпретацията на полифоничната фактура. Подчертана е необходимостта от широка динамическа и темброва палитра на пианиста, за пресъздаване симфоничното мислене на композитора.

Във първата глава на втория раздел от Дисертационния труд докторантът използва за методологична основа на своето изследване експерименталните проучвания и заключения на канадския учен Дейвид Хърън. Георги Бойкин дава една нова информация и ни запознава с изведените от Д. Хърън дванадесет принципа на слухово възприятие, чрез които да се постигне звуковото диференциране на отделните гласове, за създаване на музика с висока степен на самостоятелност на гласовете и на релефна многопластовост в полифонията. Трудът на Д. Хърън е преведен за първи път в България от Г. Бойкин. Паралелно с дадените примери в него, докторантът предлага и много свои интерпретационни решения за практическата реализация на полифоничното гласово водене в изследваните клавирни сонати.

За всеки професионалист теорията и принципите за слухово възприятие като експериментално проучване на Д. Хърън представляват интерес, а именно: на хармонично сливане, на висока тоновост, на редуциране на звуковото маскиране, на непрекъснат звуков поток, на височинната близост, на паралелното движение, на синхронизиране на началните тонове, на ограничаване на наситеността на фактурата, на тембровия контраст, на местоположението на звуковия източник, на привличане на вниманието, на прогнозата (протенциално слушане).

Втора глава на втория раздел от дисертационния труд е изцяло с практическа насоченост. Тя е посветена на интерпретационните

възможности на средния педал (т.н. *middle pedal*) и техниката на употребата му. Предложени са практически решения, особено подходящи за типичното регистрово „скачане“ на мелодичния хоризонтал в условия на полифонична многотемност, характерно за пианизма на Прокофиев. Разгледана е функцията на средния педал като средство за запазване на паузите на фона на дълги тонове и артикулираността на отделени тонове във фактурата.

Изследването извежда важни елементи на индивидуалния стил на композитора като основно изразно и формообразуващо средство, а именно имитационните и контрастните полифонични техники.

Дисертационният труд изследва за първи път в българската теория на клавирното изкуство полифоничните похвати в клавирните сонати на Прокофиев и свързаните с тях интерпретационни проблеми. В изследването на фактурата за пръв път са открити примери за употребата на свободни канонични имитации с ракоход с метрично изместване. Тази разработка е първият в световното музиковедие опит за използване на наскоро изведените научно обосновани полифонични композиционни принципи на канадския учен Дейвид Хърън като база за интерпретационни решения, свързани с динамиката, тембъра и педализацията. В тази връзка, докторантът предлага нов термин „полифонично маскиране“ за изследване на зависимостта между времевите и височинните качества на фактурата при възприемането на полифоничните похвати от слушателите.

Дисертационният труд може да бъде модел за теоретично-интерпретационни изследвания на клавирната музика и в произведения на други композитори.

Бих изтъкнала значението на дисертационния труд на Г. Бойкин за педагози, студенти, изпълнители, за тяхното обогатяване специално в областта на сонатната форма и особено в полифонията – проблематика, почти не изследвана до сега в сонатите на Прокофиев, но силно присъстваща в музиката му.

В резюме:

Поставените задачи в изследването са постигнати. Акцентирано е на едно изключително базово значение за интерпретацията на клавирните сонати на Прокофиев: доброто познаване на музикалния език и на полифоничните елементи в тях. Докторантът подробно анализира не само стила на творбите, музикалната форма, фактура, полифонични похвати, но прониква във философско-поетичния свят на композитора като дава и свои интерпретационни решения за много изпълнителски проблеми, за техническото овладяване на някои трудности.

Концертният актив на Георги Бойкин, както и изборът на темата на настоящата разработка, а именно да бъде изследвана полифоничната фактура в клавирните сонати на Прокофиев, доказват значимостта на материята и ни изправят пред един сериозен дисертационен труд.

В заключение:

Считам, че с постигнатите задачи и приноси, дисертационният труд на Георги Бойкин на тема **„Полифоничната фактура като интерпретационен проблем в клавирните сонати на Прокофиев“** напълно отговаря на критериите и изискванията на закона за научните степени и научните звания за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“.

Дисертантът представя необходимите публикации и концертни изяви във връзка с темата на този дисертационния труд.

Убедено предлагам на научното жури да присъди на **Георги Янков Бойкин** образователната и научна степен „Доктор“, професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, научна област: 8. Изкуства.

София, 22.04.2021

Проф. д-р Даниела Андонова